

Харківська школа-інтернат для сліпих дітей

ім. В.Г. Короленка

1917-1940 р.р.

Після Жовтневої Соціалістичної революції почалася перебудова всієї системи народної освіти в нашій країні. Постановою РНК від 10 грудня 1919 року, підписаним Головою Ради Народних Комісарів В.І Ульяновим /Леніним/ вперше в історії навчання сліпих дітей в Росії школи для фізично дефективних дітей входили в загальну державну систему навчальних закладів країни.

Почалася реалізація плану перебудови системи навчання дітей з дефектами зору. Велику роль в цій роботі мав перший Всесоюзний з'їзд діячів по боротьбі з дитячою дефективністю, який проходив з 24 червня по 2 липня 1920 року. Виключна роль перших організаторів народної освіти В.М.Бонч-Бруевича, А.В.Луначарського. Вони притягли до створення нової соціальної школи сліпих демократично налаштованих тифлопедагогів: Г.М.Мельникова, А.М.Щербину, П.І.Блонського, Л.С.Виготського та ін.

В 1918 році Харківське училище було перейменовано в Харківську радянську школу для сліпих дітей. З часу встановлення радянської влади в Харкові, з 18 грудня 1919 року училище знаходиться в веденні Губнаросвіти, з липня 1920 р., коли при народстві була влаштована секція дефективних дітей, школа перейшла під керівництво цієї секції. За повідомленням «Звіту про стан Харківської радянської школи для сліпих дітей» з 1 січня 1920 р. по 15 червня 1921 р. уроки в школі із-за холодів та за відсутності матеріалів не починались до травня місяця. В серпні 1920 р. з'явилося захворювання холери, тифу, дизентерії (померло 18 чоловік). В школу до цього часу ходило 150 дітей, 32 службовця та 16 робітників техперсоналу. Всі вони утримувалися на кошти Радянської влади.

Крім навчальних предметів діти засвоювали такі ремесла: в'язали панчохи, шили білизну, точили чоботи, ремонтували взуття та як колись

плели кошики, виготовляли щітки та мітли. Діти недоїдали, не було молока, збільшилися випадки малокрів'я. Але, незважаючи на такий стан, Харківська школа прийняла голодуючих дітей з інтернату сліпих Петрограду, оточила їх турботою та ласкою.

За клопотанням завідуючого школи Полевського В.П. було розширено заняття учнів ремеслами, запуснені в роботу ткацькі верстати. Це надало змогу забезпечити всіх вихованців взуттям та одягом.

В ці роки в школі працювали дуже кваліфіковані педагоги: вчитель-вихователь Волков П.П., Новікова М.П., Пржиборовська В.В. працювала вчителем початкових класів, керувала шумовим оркестром, вела драматичний гурток та була душею дитячого колективу. (працювала в школі до 1968 року). Графф Л.І.- вчитель рукоділля, викладала в школі з 1908 року, Став викладачем колишній учень Слепцов І.В., працював в школі до 1957 року. Вашидзе О.Г., викладач співів, закінчила Паризьку консерваторію. Пржиборовська В.В. та Слепцов І.В. в 1921 році створили брайлевський алфавіт української абетки. Це було зроблено вперше в історії української тифлопедагогіки.

З особливою любов'ю у дітей школи та жителів Харкова користувалися концерти художньої самодіяльності, в яких активно брали участь не тільки учні, але й кращі артисти міста. В травні 1921 року була поставлена п'єса О.М.Островського "Бідність не порок" у зв'язку з 35-річчям з дня смерті драматурга. Змістовними були програми таких концертів, зі сцени звучали народні та класичні твори. Особливою популярністю користувався духовий оркестр, яким завідував Слепцов І.В. Оркестр виступав в лікарнях, на міських вечорах, з'їздах народів.

18 вересня 1922 року 11 випускників школи поступили на підготовчий факультет соціального виховання при Харківському інституті народної освіти, а 6 - стали студентами комуністичного університету ім. Артема. Ці 17-перших сліпих України, переступили поріг радянської вищої школи. В

1926 році вони отримали дипломи спеціаліста. До війни 41 випускник отримали вищу освіту.

В червні 1922 році була ліквідована артіль сліпих вояків, яка була створена ще наприкінці XIX сторіччя Л.Л. Гіршманом.

24 січня 1922 року Постановою Ради Народних комісарів УРСР школі присвоєно ім'я В.Г.Короленка. В цьому ж році за рішенням Наркомпросу України школа разом з дитячим садком була переформована в дитячий будинок для сліпих дітей.

Мапа виготовлена рельєфним шрифтом Брайля, такі мапи почали друкуватися в школі с 1922 року.

З 1923 року по 1937 р. вів наукову роботу відомий радянський дефектолог Соколянський І.О., серед його учениць була Скороходова О.І., будучи сліпоглухонімою, вона стала старшим науковим співробітником інституту дефектології АПН СРСР, кандидатом педагогічних наук. Ольга Іванівна неодноразово зустрічалася з вихованцями Харківської школи, підтримувала тісні контакти з вчителями та вихователями.

*І.А. Соколянський зі своєю ученицею
О.І. Скороходовою*

В 1923 році в школі була створена піонерська організація - юні спартаківці, а в 1925 році - юні піонери. В 1926 році при школі діяла типографія, яка друкувала шрифтом Брайля підручники та художню літературу.

До 1933 року учні школи, працюючи в майстернях, отримували кваліфікацію, могли працювати на заводах, але працевлаштовувалися самостійно. За спогадами випускників, працювало на заводі ХЕМЗ 90 чоловік, на заводі “Серп та молот” - 25 чоловік та ін.

В 1932 році школа - інтернат була передана у ведення відділу народної освіти. В 1934 р. школа реорганізована в семилітню з восьмирічним терміном навчання по програмі масової школи.

*Макет чоловічої голови «Голова Аполлона».
Макетти були замовлені І.О. Соколянським.*

*Карта шрифтом Брайля
виготовлена в Німеччині в 30-х роках
XX століття. Замовлена І.О.
Соколянським*

В ці роки розширюються зв'язки з виробництвом, з культурним життям міста, з навколишньою дійсністю. Влаштовувалися екскурсії по виробництвам міста, в колонію ім. Держинського, діти знайомилися з історичними місцями, в школі проводилися тематичні вечори, добре працював драмгурток, яким продовжувала керувати Ванда Владиславівна.

Школа мала свою кінопересувку, і учні із задоволенням дивилися кінофільми “Чапаєв”, “Броненосець “Потьомкін”” та ін. Фільми коментували піонервожаті. Великим успіхом користувався шумовий оркестр, до складу якого входило 40 чоловік.

Часто влаштовувалися зустрічі учнів з відомими людьми міста, артистами, ветеранами партії, першими комсомольцями. Одного разу в школі побував Г.І.Петровський, він подарував дітям ламповий приймач та декілька детекторних приймачів. Бував в школі і А.С.Макаренко, відомі письменники Оксана Іваненко, Марія Пригора, Олесь Донченко та ін.

Великою подією в місті було відкриття першого в Союзі Палацу піонерів ім. Постишева в 1936 році. За відмінне навчання один квиток на відкриття отримав учень Волошин Олексій. Багато учнів школи відвідували гуртки Палацу піонерів.

Як засвідчують спогади випускників школи, в цей час спостерігалася виключна тяга до знань. Діти багато читали, вели допоміжні конспекти, вчили вірші, готувалися до продовження навчання.

З учнів цих років, що отримали вищу освіту, слід відмітити:

Криворучко Ф.Т., який отримав вчену степінь кандидата філософських наук, довгі роки працював викладачем філософії в Пермському медичному інституті.

Лунін Б.О. - закінчив історико-філософський факультет, багато років був на викладацькій роботі в вузах, а в останні роки на керівній роботі в УПО “Електросвітло” 3-й філіал.

Єлисеєва В.О. - закінчила Харківський педінститут, викладала історію в танковому училищі, після війни багато зробила для організації виробництва УПО “Електросвітло” 2-й філіал.

Голубова Л.І. - закінчила Львівський університет, нагороджена значком “Відмінник народної освіти”, в останній час працювала в УПО “Електросвітло” філіал N3.

Куличева Н.І. - має вищу освіту, працювала на керівній посаді в ЦП ВОС.

Савченко М.Ф. закінчив з відзнакою Харківський педінститут, працював вчителем в масовій школі, працював в УПО “Електросвітло” філ. №3.

Подгорний В.Я. - член Ради композиторів з 1975 року, нині професор кафедри народних інструментів, автор симфонічних, камерних, вокальних творів.

Морозова М.П.

Орлов А.В.

Лимар В.А.